

Ірына ВОЙТКА,
загадчык,
яслі-сад № 3 г.Слоніма
Гродзенскай вобласці

НІВОДНАГА ДНЯ БЕЗ БЕЛАРУСКАГА СЛОВА

Ты любя і міла.
Ты сэрца сабою
Маё паланіла.
Як ты зразумела
І шчыра, і блізка:
Матуля, сцяжынка,
Вясёлка, калыска...

І. ВОЙТКА

Яслі-сад № 3 г.Слоніма з чароўнай назвай «Купалінка» ўжо больш за пятнаццаць гадоў ажыццяўляе рэалізацыю адукацыйнай мадэлі «Этнасад». Вызначальным напрамкам дзейнасці ўстановы дашкольнай адукацыі з'яўляецца далучэнне дзяцей да вытокаў беларускай культуры, вывучэнне і выкарыстанне лепшых традыцый народнай педагогікі, выхаванне патрыятызму.

Дэвіз установы дашкольнай адукацыі: «Кожную раніцу — прывітанне і пажаданне добра на роднай мове. Кожны дзень — беларуская народная казка, народныя гульні, танцы, музыка, песні. Ніводнага дня без роднай мовы».

Галоўнай умовай паспяховага засваення выхаванцамі роднай мовы з'яўляецца прафесіяналізм педагогічных работнікаў. Таму асабліва ўвага ва ўстанове дашкольнай адукацыі надаецца падбору кадраў — ад іх патрабуюцца каштоўнасці адносіны да нацыянальнай культуры, веданне беларускай мовы. Паступова была створана каманда супрацоўнікаў-аднадумцаў, якія не толькі размаўляюць, вядуць дакументацыю на беларускай мове, але і прымяняюць метады тэхналогіі ТРВЗ пры навучанні дзяцей роднай мове. Каб павысіць узровень прафесійнай кампетэнтнасці педагогічных кадраў, распрацавана структура метадычнай работы ўстановы дашкольнай адукацыі. Запатра-

баваны такія формы павышэння кваліфікацыі, як метадычныя аб'яднанні, адкрытыя прагляды, майстар-класы, праблемныя семінары, педагогічныя майстэрні, марафоны, кансультацыі, узаемаведванні з мэтай абмену вопытам. Створана творчая група педагогічных работнікаў, якая працуе над пытаннямі метадычнай работы па рэалізацыі мадэлі «Этнасад». Адукацыйны працэс забяспечаны неабходнымі вучэбнымі нагляднымі і вучэбна-метадычнымі дапаможнікамі, у тым ліку на беларускай мове.

Адным з асноўных кампанентаў забеспячэння прафесійнай кампетэнтнасці, згодна з напрамкам развіцця ўстановы, з'яўляецца этнамодуль выхавальніка дашкольнай адукацыі, у які ўваходзяць наступныя патрабаванні:

- валоданне «Тэхналогіяй працэсу маўленчага і лінгвістычнага развіцця дашкольніка ў сітуацыі руска-беларускага двухмоўя» (аўтар — Н.С. Старжынская) і «Тэхналогіяй працэсу мастацка-маўленчага развіцця дашкольніка ў сітуацыі руска-беларускага двухмоўя» (аўтар — Д.М. Дубініна);

- веданне на памяць твораў малых жанраў дзіцячага фальклору, вершаў беларускіх паэтаў, рэкамендаваных вучэбнай праграмай дашкольнай адукацыі да вывучэння ў адпаведнай узроставай групе;

- веданне блізка да тэксту беларускіх народных казак, твораў беларускіх пісьменні-

каў, рэкамендаваных вучэбнай праграмай дашкольнай адукацыі да вывучэння ў адпаведнай узроставай групе;

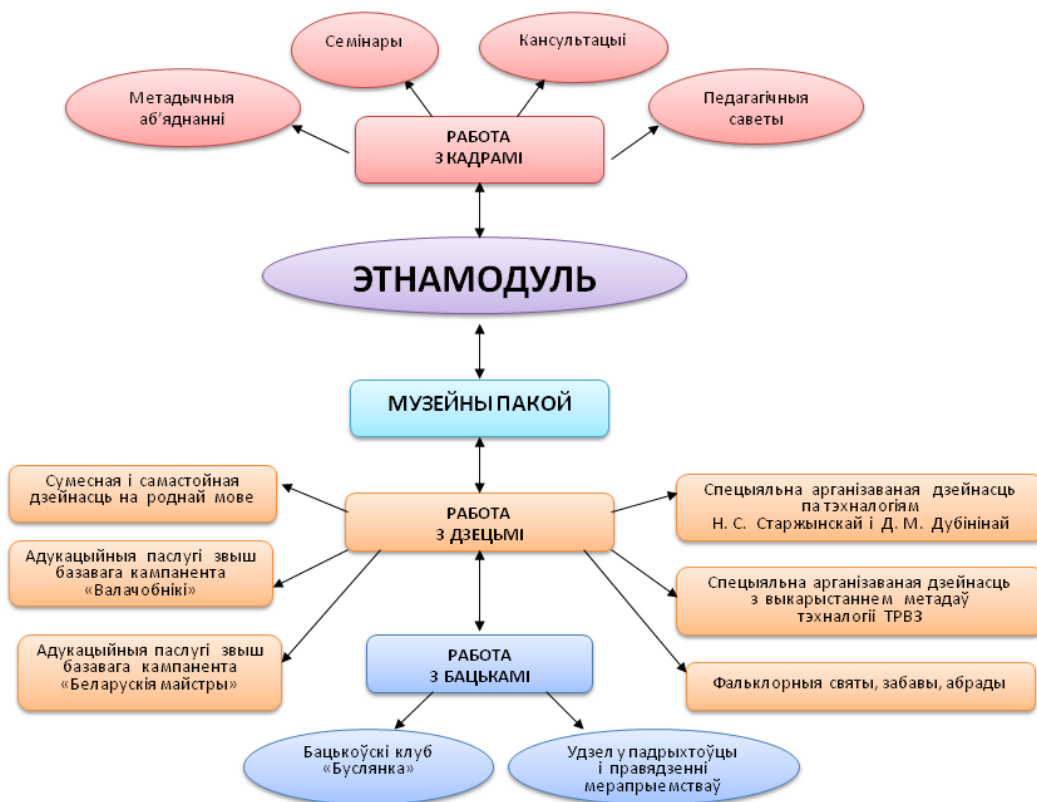
- веданне беларускіх народных гульніў.

Сістэма работы па рэалізацыі адукацыйнай мадэлі «Этнасад» уключае ў сябе работу з кадрамі, дзецьмі і бацькамі выхаванцаў. Арганізацыя адукацыйнага працэсу будзеца з акцэнтам на музейную і клубную работу.

Галоўнай умовай эфектыўнага ажыццяўлення этнакультурнага выхавання з'яўляецца стварэнне прадметна-развіццёвага асяроддзя ў нацыянальным стылі. З гэтай мэтай у яслях-садзе быў створаны музейны пакой. Педагагічныя работнікі, бацькі, дзеці падключыліся да збору матэрыялу, які быў сістэматызаваны па блоках: «Беларускі жывапіс», «Края-знаўства», «Беларуская народная цацка», «Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва», «Мой Слонім», «Метадычны куфэрак». Кожная рэч мае сваю вартасць. На базе музейнага пакоя можна паспяхо-

ва здзяйсняць спецыяльна арганізаваную дзейнасць ці падабраць матэрыялы для заняткаў па адукацыйных абласцях «Дзіця і грамадства», «Развіццё маўлення і культура маўленчых зносін», «Мастацтва» (маляванне, лепка), тут праходзяць пасяджэнні бацькоўскага клуба «Буслянка», тэматычныя семінары і педагагічныя саветы. Груповаыя пакоі ясляў-сада таксама аформлены ў нацыянальным стылі, на тэрыторыі ўстановы дашкольнай адукацыі створаны этнакомплекс «Спадчына», які ўяўляе сабой стылізаваны беларускі вясковы эцюд. Усё гэта спрыяе шырокаму выкарыстанню ў адукацыйнай дзейнасці музейнай педагагікі. Экскурсіі да памятных і гістарычных месцаў горада, сустрэчы з народнымі майстрамі, пісьменнікамі садзейнічаюць развіццю цікавасці ў дзяцей да этнічнай культуры беларускага народа.

Ва ўстанове дашкольнай адукацыі створаны ўмовы і метадычная база па выкарыстанні метадаў тэхналогіі ТРВЗ. Арганізаваны адукацыйныя паслугі звыш базавага кампанен-

та «Валачобнікі» (фальклор) і «Беларускія майстры» (лепка). Разам з педагогічным работнікам дзеці навучыліся рабіць цацкі-свістулькі «Баранчык», «Пеўнік», «Птушачка», якія выкарыстоўваюцца ў рабоце на музычных занятках, у беларускіх народных гульнях і фальклорных святах.

Любая праца будзе запатрабаванай, калі відаць яе станоўчыя вынікі. Таму абавязкова засваенне дзецьмі этнамодуля дэманструецца перад бацькамі ў розных формах работы: занятках, конкурсах, святах, забавах.

Павышэнне этнапедагогічнай культуры бацькоў і аказанне станоўчага ўплыву на іх светапогляд — важнейшыя крокі на шляху далучэння сучаснай сям'і да народнай педагогікі. Творчай групай педагогічных работнікаў ясляў-сада распрацавана праграма па павышэнні этнапедагогічнай культуры бацькоў, мэта якой — распаўсюджванне ведаў аб беларускай народнай педагогіцы, яе асноўных ідэях, метадах, сродках, вызначэнне шляхоў уключэння народнай педагогічнай спадчыны ў дашкольнае і сямейнае выхаванне, фарміраванне патрыятызму і любові да роднага краю.

Пасяджэнні бацькоўскага клуба «Буслянка» адбываюцца раз у квартал у формах лекторыя, канферэнцыі, выктарыны, свята, забавы ці конкурса. Кансультацыі на актуальныя тэмы (напрыклад: «Беларуская народная педагогіка ў сучасным жыцці», «Як выхаваць сучаснага беларуса — патрыёта сваёй Радзімы») праводзяцца з мэтай пазнаёміць бацькоў з рознымі думкамі навукоўцаў аб месцы народнай педагогікі ў выхаванні, пазначыць праблемы і спецыфіку іх вырашэння, паказаць культурна-гістарычныя і духоўныя абставіны фарміравання сучаснай моладзі. «Гасцёўня» клуба арганізоўвае сустрэчы з народнымі

майстрамі, ветэранамі вайны і працы, якія спрыяюць выхаванню любові і павагі да народнай творчасці і пачуцця грамадзянскасці. На працягу апошніх пяці гадоў колькасць удзельнікаў бацькоўскага клуба павялічылася да 60% ад агульнай колькасці бацькоў ясляў-сада — гэта, на наш погляд, сведчанне даверу і зацікаўленасці.

Установа дашкольнай адукацыі запрашае бацькоў да ўдзелу ў народных святах і абрадах «Гуканне вясны», «Каляды», у вчорках і выктарынах «Як мы ведаем сваю Беларусь?», а таксама ў забавах «Ад добрага кораня — добры парастак» і г.д. Разам з дзецьмі бацькі вучацца народным гульням, танцам, беларускай нацыянальнай кухні. Гэта садзейнічае еднасці пазіцый сям'і і ўстановы дашкольнай адукацыі.

Сёння мы адзначаем рост прафесійнага ўзроўню педагогічных работнікаў, якія выкарыстоўваюць беларускую мову ў сваёй дзейнасці і ў жыцці. Іх выхаванцы не толькі разумеюць родную мову, але і ўмеюць размаўляць на ёй. У адукацыйны працэс актыўна уключаюцца бацькі. Этнакультурнае выхаванне, распачатае ў яслях-садзе, працягваецца дома, паступова становіцца добра знаёмай справай.

Мы бачым і перспектывы для сябе накірункі. Актуальнымі для нас застаюцца: арганізацыя дадатковых адукацыйных паслуг на беларускай мове, удасканаленне іх якасці, забеспячэнне ў поўным аб'ёме навукова-метадычнай літаратурай, далейшае развіццё сістэмы метадычнага суправаджэння педагогічных работнікаў.

Да сваіх калег і бацькоў выхаванцаў я часта звяртаюся словамі Змітрака Бядулі: «Не саромейся, беларус, размаўляць па-свойму, — на роднай мове бацькоў і дзядоў сваіх. Беражы сваю мову, беражы свае песні, свае казкі, звычаі і ўсё роднае — гэта спадчына дзядоў і вялікі нацыянальны здабытак. Толькі тады цябе ўсе будуць паважаць як чалавека.»

ЛІТАРАТУРА:

1. Беларуская народная педагогіка ў дзіцячай дашкольнай установе // Пралеска. — 2001. — № 1. — С. 42–44; № 2. — С. 42–46.
2. Старжынская, Н. Сучасныя падыходы да нацыянальна-моўнай адукацыі дзяцей дашкольнага ўзросту / Н. Старжынская // Пралеска. — 2016. — № 10. — С. 3–8.